

ЗНАНИЯТА ЗА ПОЛИТИЧЕСКАТА ГЕОГРАФИЯ НА СВЕТА В УЧЕБНОТО СЪДЪРЖАНИЕ И УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА – V КЛАС

Боянка Димитрова

Summary: This article studies the correspondence between educational terms from the political geography, knowledge and activities, which the students from fifth grade should learn about it and the possibility for the realization of all these.

Key words: state educational requirements and educational standards, curriculum expected results, new knowledge, activities political organization of the world.

Темите за населението, политическото и стопанско устройство и развитие на света и държавите са едни от най-интересните и провокативни в учебното съдържание по география и икономика за учениците от всички класове и степени на обучение. Те задоволяват естествения стремеж за научаване на ново, любопитно и различно, дават голяма възможност за критично отношение към управлението на света и на собствената ни държава. В същото време преподаването на тези теми крие определени „опасности“ – от не изясняване и/или формиране на неточни, непълни и дори неверни понятия; от „подхлъзване“ в плоскостта на празно критикарство или любопитно, без формиране на задълбочени осмислени знания за световните демографски, политически и стопански процеси и умения да се откриват и обосновават връзките между тях.

В общото учебно съдържание, съгласно новите учебни програми, темите за политическото устройство на света се залагат в курса в V и в IX клас. В V клас това съдържание се включва в ядро 2 на УС „Население, политическа и стопанска карта на света“, стандарт 4. В IX клас темите за политическо знание за заобикалящия ни свят се третират от ядро 3 на УС „Политическа и стопанска организация на обществото. География на световното стопанство“, стандарти 1 и 5 (Приложение 1).

Видна е приемствеността в заложените държавни стандарти – по отношение на знанията за съвременната политическа карта на света, нейните особености и развитие; за същността на държавата като форма на организация на човешкото общество и видовете държави; за значимите и важни световни и регионални международни организации. Усложняването и развитието на знанията, а оттам и на уменията и очакваните компетентности на учениците, са в посока знанията

за политическата география като специфична част на общото географско познание; за геополитика, геостратегия и политически системи; за протичащите процеси на глобализация и регионални конфликти и разбиране и оценка на мястото на България в динамично променящата се политическа картина на света. Усложняват се и изискванията за дейности и умения – извършвани от учениците, като изрично се включва изискване за изготвяне на реферат, което означава определена степен на формирани умения за работа с различни източници на географска информация (различни от учебник и учебна тетрадка), за подбор, обобщаване и интерпретация на информация и представянето ѝ.

Във връзка с връщането на курса по география като самостоятелен и прилагането на новата учебна програма по география в V клас и с оглед посоченото в началото на изложението, си поставяме за цел да проследим степента и начинът на включване на нормативно заложените знания в одобрените от МОН учебници за V клас.

Към настоящия момент учебниците се разглеждат като ресурс за работата на учители и ученици. В този смисъл, без да имаме претенции за изчерпателност, е особено необходимо учебникът:

- да дава реални възможности – в съдържателен план, за постигане на заложените очаквани резултати в ДООИ, т.е. да съдържа задължително посоченият понятиен апарат и да дава отговори на всеки един от конкретно посочените очаквани резултати – както на нива стандарт, така и на ниво учебна тема;
- да създава реални възможности за развиване на конкретни и разнообразни умения – практически и интелектуални – на учениците, т.е. да има достатъчно на брой и разнообразни компоненти, ясен и атрактивен апарат за ориентирание и подпомагане дейността на ученика;
- да създава реални възможности за развиване на уменията на учениците за самооценка и самоконтрол на собствените постижения.

При проследяване на структурата и съдържанието на учебниците за V клас могат да се направят следните изводи (*Приложение 2*):

- В одобрените от МОН учебници броят на урочните единици варира от 1 до 3; три урочни единици има заложи в учебниците на издателства „Прозорек“, „Просвета“ и на издателство „Булвест 2000“, а една – в един от учебниците на издателство „Анубис“ – *Приложение 2*.

• Предложените урочни единици са уроци за нови знания и за дейности; много положителна е оценката за наличието на уроци за дейности в 3 от предложените учебници, като се има пред вид акцентът върху формирането на реални практически и личностно значими знания и умения за учениците и мястото на темата за формиране на гражданско съзнание и поведение на подрастващите.

• Авторските колективи на издателства „Д-р Иван Богоров“ и „Просвета“ включват и тематично обобщение, в което учебното съдържание по разглежданата тематика е обединено с учебно съдържание за населението, селищата и стопанството на света.

- В два учебника са включени урочни единици за контрол – на издателства „Анубис” и „Прозорец”.

- В 5 от 6-те учебника (с изключение на учебникът на П. Лазаров и колектив) е представена урочна единица за годишно обобщение и в нея присъства темата за политическата организация на обществото, като акцентът е съответно:

- Гайтанджиева и колектив – обобщени съждения за съвременната политическа карта на света (задача 1);

- Пенин и колектив – акцентът е на международните организации-поделения на ООН и тяхната роля за решаване на глобалните проблеми (задача 7);

- Попов и колектив – обобщен извод за всеобщите човешки и граждански права;

- Христова и колектив – задачи за попълване на скрит текст за класификацията на страните в света, за обосноваване на полезността и практическата значимост на географското знание, в т.ч. и на знанията по политическа география;

- Цанкова и колектив – обобщени съждения, от учениците, за изучавания раздел „Държавно и политическо устройство на света. Световно стопанство” (задача 1) и мислено пътешествие с коментар на формата на държавно управление на посочени държави (задача 2).

Използваният подход за обобщение не е еднакъв; дава се възможност за индивидуален подход на учители и ученици, но е важно, че макар и с по-малко присъствие от другите тематични направления, темите за политическата организация на обществото присъстват като значими в годишното обобщение.

- Общото между наименованията на урочните единици е присъствието на терминологията „политическа карта на света”.

- С много малки изключения обемът на урочните единици е 2 (две) страници, независимо от съотношението текстови и извънтекстови компонент.

- В два от учебниците на авторските колективи на издателства „Д-р Иван Богоров” и „Просвета” има отделено специално място за структуриране на предстоящото за изучаване учебното съдържание – съответно

- Трети раздел: НАСЕЛЕНИЕТО НА ЗЕМЯТА И НЕГОВИЯТ ЖИВОТ
- ДЪРЖАВНО И ПОЛИТИЧЕСКО УСТРОЙСТВО НА СВЕТА. СВЕТОВНО СТОПАНСТВО.

- Към приложенията на три от учебниците е включена политическа карта на света.

Включване и обособяване на мястото и значението на темите за политическата организация на обществото, независимо от различният начин на групиране и наименование, безспорно е положително от гледна точка на това, че по този начин се създава ясна и точна представа за предстоящата учебна дейност и нейните крайни цели и значение – в общия учебен процес и за самите ученици.

По отношение на направения преглед за включване на извън текстови компоненти в урочните единици изводите са следните – *Приложение 3*:

- Във всички урочни единици са включени богат набор онагледяващи снимки и картографски изображения.

- Сред приложените снимкови материали с най-голяма честота и повтораемост са тези, представящи сградата на ООН в Ню Йорк, САЩ; сградите на Парламент – Народно събрание в различни страни и/или европейски институции.

- От картографските изображения се използват основно картограми, представящи политическата карта на света – в миналото и сега.

- Само в два от учебниците е използвана таблична форма на организация на информацията и дейността на учениците:

- в учебника на Р. Пенин и колектив – в задача 8 на урока за дейности с цел по-нагледно групиране на островните и полуостровни държави;

- в учебника на Л. Цанкова и колектив – в урок за нови знания с цел по-синтезирано представяне на информация за формите на управление и правата на гражданите при съответните форми.

- За организиране на учебната дейност на учениците в клас, или самостоятелно в къщи, във всички учебници, освен основният текст и графичните, снимкови и картографски изображения има допълнителните рубрики, наименовани по различен начин и изпълняващи различни задачи:

- в 3 от 6-те учебника присъства рубриката „Запомни/Запомнете” и в нея авторите на учебниците са предложили своето разбиране за най-синтезираните изводи от учебното съдържание;

- в 4 от 6-те учебника е включена рубриката „Въпроси и задачи”; подобна функция изпълняват рубриките „Постижения по темата” и „Помислете, разсъждавайте, коментирайте”;

- интересни и нови за учебниците по география са рубриките „Поглед напред”, в която на учениците се представя същността на последващото учебно съдържание и „Една професия”, в която се представят професии, тясно свързани с изучаваното съдържание;

- традиционно интересни за учениците са рубриките „Любопитно” и „За любознателните”.

Независимо от многобройните източници на географска информация, от развитието на информационното и комуникационно общество, за много ученици, а за съжаление и учители, учебникът остава основополагащ източник на информация и основна норма, с която съобразяват и планират своята дейност. В този смисъл много важен е въпросът до каква степен учебникът отговаря на изискванията, заложили в ДОО за УС? В *Приложение 4* е представена степента на съответствие и включване на основните и нови понятия по темата съгласно ДОО по география и икономика за съответната степен. Информацията в таблицата показва, че с малки изключения в предложените урочни единици са заложили и изяснили основните понятия.

Дали това са нови за учениците понятия? При проследяване на приемствеността с изучаваното учебно съдържание по предметът „Човекът и обществото“ се вижда, че съгласно утвърдените учебни програми за съответните класове са заложени:

- в III клас понятието граждански права;
- в IV клас – понятията демокрация, държавен герб, конституция, Народно събрание, правителство, президентство, кметство, български гражданин, закон, гражданско единство.

Т.е. на ниво програма няма повторение на заложените основни понятия. При сравнение с учебното съдържание в учебниците за III и IV клас (*Приложение 5*) става ясно, че всъщност изцяло нови са понятията политическа карта, унитарна държава и гражданско общество. Може да се твърди, че има приемственост в учебното съдържание между началния етап и прогимназиалната училищна степен. Учениците знаят и познават основни понятия, свързани с изучаването на политическата организация на обществото и всъщност с включването на този раздел на учебното съдържание в V клас се извършва надграждане на вече формирани знания и отношения.

Какви са възможностите на текстовия и извънтекстовия компонент за постигането на ДООИ (*Приложение 6*)?

- Във всички варианти на учебниците за V клас има зададено учебно съдържание – текст за постигане на очаквани резултати 1 и 2 на ниво стандарти 1, 2 и 5 на ниво учебна тема – т.е. изясняване на понятията държава, държавна граница, форма на управление и форма на държавно устройство, групиране на държавите в света по определени показатели, информация за най-значимите международни организации – ООН, НАТО, ЕС. В някои от случаите се обръща по-сериозно внимание на изясняването на характеристиките на държавата – форма и устройство, но се пропуска точното определяне на понятията държава или държавни граници, или поне да се направи препратка към изучаваното учебно съдържание в началния етап. С много малки изключения това се отнася и за възможностите на извън текстовия компонент в учебниците.

- Най-добре, най-пълно и добре илюстрирано е съдържанието по очакван резултат 5 – най-важните международни организации в света.

- Най-слабо представени са текстовете и изображенията, които привеждат примери от родната страна.

- По отношение на изискванията за обяснение на основните черти на гражданското общество – по често в текстовете са изброени важни белези на гражданското общество.

В следствие на всичко горе посочено може да се направи заключението, че в преобладаващата си част одобрените и предложени за ученици и учители учебници по география съдържат необходимото учебно съдържание, организирано по подходящ и разнообразен начин, с оглед постигане на заложените

образователни цели и отчитайки значимостта на темата за разбиране на световните икономически и политически процеси и за формиране на гражданско съзнание у учениците осигуряват нейното изучаване.

ЛИТЕРАТУРА

1. Учебни програми IV част за V, VI, VIII клас – Културнообразователна област „Обществени науки, гражданско образование и религия”; Главна редакция на педагогическите издания към МОН. С., 2004.
2. Учебни програми V част за задължителна и профилирана подготовка IX, X, XI и XII клас – Културнообразователна област „Обществени науки и гражданско образование”; Главна редакция на педагогическите издания към МОН. С., 2003.
3. Учебни програми за задължителна подготовка I, II, III, I. Клас – МОН. С., 2004.
4. Учебници по география и икономика, ЗП:
 - о Гайтанджиева, Р, Д. Ангелова-Ганчева, М. Йорданова, Н. Маринова. С., Д-р Иван Богоров, 2006.
 - о Лазаров, П., Пл. Лазаров. С., Анубис, 2006.
 - о Пенин, Р, М. Султанова. С., Булвест 2000, 2006.
 - о Попов, А., Ив. Чолеев, П. Славейков, Ж. Желев. С., Анубис, 2006.
 - о Христова, Н., К. Милкова, Г. Кънев, Л. Кънчева. С., Прозорец, 2006.
 - о Цанкова, Л., Н. Димов, Е. Лазарова. С., Просвета, 2006.
5. Учебници по „Човекът и обществото” – III клас:
 - о Пенин, Р, Р. Кушева. С., Булвест 2000, 2004.
 - о Радева. М и кол. С., Просвета – София-АД, 2004.
 - о Стоянова С и кол. С., Просвета – София-АД, 2004.
6. Учебници по „Човекът и обществото” – IV клас:
 - о Кушева, Р, Р. Пенин. С., Булвест 2000, 2005.
 - о Радева, М., М. Манева. С., Просвета – София-АД, 2005.
 - о Стоянова, С., Л. Манева. С., Просвета – София-АД, 2005.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1

ДОИ по география и икономика – Политическа организация на обществото

V клас	IX клас
<u>Ядро 2</u> „Население, политическа и стопанска карта на света”	<u>Ядро 3</u> „Политическа и стопанска организация на обществото. География на световното стопанство”
Стандарт 4: Проследява промените в политическата карта на света; познава основните форми на държавно устройство и управление.	<p>Първо равнище</p> Стандарт 1: Представя съвременната политическа карта на света като резултат от глобалните политически процеси; коментира регионалните конфликти и причините за възникването им. Стандарт 5: Обяснява принципите на международното сътрудничество и дейността на някои международни организации; прави заключение относно ролята на “глобализацията” за нарастващата зависимост между страните.
Очаквани резултати: 1. Обяснява какво е държава, държавна граница, форма на управление и форма на държавно устройство. 2. Обяснява какво е политическа карта и какви особености има съвременната политическа карта на света; нанася върху контурната карта избрани държави. 3. Обяснява основни черти на гражданското общество. 4. Подкрепя с примери от родната страна и родния край.	Очаквани резултати към стандарт 1: 1. Познава същността и значението на политическата география, геополитиката и геостратегията. 2. Характеризира особеностите на основните политически системи. 3. Коментира съвременните изменения на политическата карта на света и насоките за преодоляване на регионалните конфликти. Очаквани резултати към стандарт 5: 1. Излага знания за международни организации – ООН, ЕС, ЮНЕСКО, НАТО. 2. Обяснява ролята на глобализацията за съвременното развитие на обществото. 3. Обосновава необходимостта от международно сътрудничество в съвременната политическа обстановка.
Тема: Пред съвременната политическа карта на света	към стандарт 1 - Тема : Политически системи
Очаквани резултати: 1. Обяснява какво е държава, държавна граница, форма на управление и форма на държавно устройство. 2. Групира държавите по: площ, брой на населението, форма на управление и форма на държавно устройство.	Очаквани резултати: 1. Познава същността на държавата и особеностите на видовете държави и политически системи. 2. Проследява формирането и изменението на съвременната политическа карта на света, разкривайки факторите за изменението и. 3. Посочва районите с регионални конфликти, изяснявайки причините за възникването им. 4. Анализира връзката между геополитика, геостратегия, политикоеографско положение, икономоеографско положение.

3. Обяснява особеностите на съвременната политическа карта на света 4. Обяснява основни черти на гражданското общество- права на човека, свобода на словото, свободни избори. 5. Назовава някои международни организации – ООН, НАТО, ЕС	5. Обосновава значението на политическата география и геостратегиата за развитие на световното стопанство за преодоляване на регионалните конфликти.
	към стандарт 5 - Тема : Световни регионални и международни организации
	Очаквани резултати: 1. Обяснява принципите на международното сътрудничество. 2. Знае дейността на ООН, ЕС, ЮНЕСКО, НАТО. 3. Обосновава ролята на международното сътрудничество за опазване на световния мир и за преодоляване на регионалните конфликти. 4. Осъзнава необходимостта от разширяване на ЕС за страните от Източна Европа. 5. Изготвя реферат за дейността на основните международни организации.

Приложение № 2

Съдържателна структура на урочните единици в учебниците за V клас

№	Авторски колектив	Тема на урочната единица	
1	Антон Попов, Иван Чолеев, Петър Славейков, Живко Желев	Политическа карта на света	1. Какво е политическа карта 2. Форми на управление на държавите 3. Устройство на държавите 4. Международни организации
		Гражданско общество	1. Същност на гражданското общество 2. Права и свободи на хората 3. Политическа организация на демократичното общество
2	Люсила Цанкова, Нено Димов, Емилия Лазарова	Държавно и политическо устройство на света	1. Кои са белезите на държавата? 2. Как се групират държавите?
		Политическа карта на света	1. Какво е политическа карта? 2. Кои са особеностите на политическата карта? 3. Как се изобразява политическата картина на света?
		Моята енциклопедия – Международни организации	Европейски съюз
		Население, държавно устройство, стопанство (тематично обобщение)	Задача 3 – 1, 2 Задача 5 Задача 6

3	Нели Христова, Калина Милкова, Георги Кънев, Лиляна Кънчева	Политическа карта на света	1. Същност 2. Фактори за формиране и изменение на политическата карта на света 3. Характеристика на съвременната политическа карта на света
		Многообразие на държавите на политическата карта на света	1. Същност 2. Фактори за многообразието на държавите в света 3. Характеристика на държавите в света
		Политически калейдоскоп (урок за практическа работа)	3 самостоятелни задачи
4	Петър Лазаров, Пламен Лазаров	Съвременна политическа карта на света	1. Формиране на политическата карта на света 2. Групиране на държавите 3. Международни организации 4. Гражданско общество
5	Росица Гайтанджиева, Даниела Ангелова – Ганчева, Марина Йорданова, Нели Маринова	Пред съвременната политическа карта на света. Международни организации – 2 учебни часа	1. Какво е държавата и какви видове държави има? 2. Какво е политическа карта на света? 3. Какви особености има съвременната политическа карта на света? 4. Кои са по-важните международни организации?
		Ние четем политическата карта на света и разговаряме	1. Предварителна подготовка (въщи) – задачи 1– 3 2. Работа в клас – задачи 4 – 9
		Ние правим тематично обобщение – Населението на Земята и неговият живот	Задачи 3 и 4
6	Румен Пенин, Марияна Султанова	Съвременна политическа карта на света	1. Държава и държавна граница 2. Форми на управление и държавно устройство 3. Формиране на съвременната политическа карта на света 4. Групиране на държавите
		Международните организации–надеждата за по-добро общо бъдеще	1. ООН 2. НАТО 3. ЕС
		Географска работилница – Да изработим политическа карта на света	1. Какво представлява политическата карта – зад. 1 и 2 2. Политическата карта на света се променя – зад.3 3. Да изработим политическа карта на света – ред на дейностите 4. А сега на работа!!! Да изработим политическата карта – зад. 4 – 11 5. Географска мозайка – зад. 12

Приложение № 3

Извън текстови компоненти

Авторски колектив	Урочна/-и единица/-и	Графични изображения	Илюстративен материал	Други рубрики
Петър Лазаров, Пламен Лазаров	1- Съвременна политическа карта на света	- политическа карта на света	- фараоновите пирамиди/Египет/ - Венеция - градът-държава Ватикана - Уиндзор /Англия/ - сградата на Европейския парламент в Брюксел /Белгия/ - сградата на ООН в Ню Йорк /САЩ/ - сградата на ООН в Ню Йорк САЩ - Централата на ЕС в Страсбург - Знамето на НАТО	- Запомнете - Въпроси и задачи - За любознателните
Антон Попов, Иван Чолеев,	1 – Политическа карта на света	- схематично изображение на глобус с очертания на държавите		- Запомни - Въпроси и задачи за контрол и самоконтрол - Поглед напред
Петър Славейков, Живко Желев	2 – Гражданско общество		- 5 снимки, илюстриращи „свобода на словото“, проблеми на равнопоставеността на жените – 3 бр., обучение в граждански права	- Запомни - Въпроси и задачи за контрол и самоконтрол - Поглед напред
Румен Пенин, Марияна Султанова	1 - Съвременна политическа карта на света	- схема за групиране на страните	- снимки от Москва, Ватикана, Сан Марино, Рим, Древна Атина, Капитолия, президентството в България, сфинксите и Хеопсовата пирамида в Египет - снимки на Хуан Карлос и Елизабет Втора	- Ключови думи - Какво ново знаем и мога - Въпроси и задачи
	2 - Международните организации – надеждата за по-добро общо бъдеще	- схеми за изменение на политическата карта на Африка	- снимки на символите на ООН, НАТО, ЕС - снимки от 2 горещи точки на планетата - 2 снимки за международното сътрудничество в Космоса	- Ключови думи - Какво ново знаем и мога - Въпроси и задачи
	3 - Географска работилница	- схеми - на бивша Югославия и сегашните	-	

		независими държави на нейна територия; на държави в света и техните национални знамена			
Люсила Цанкова, Нено Димов, Емилия Лазарова	1 – Държавно и политическо устройство на света	- картограма за групиране на страните в света по държавно устройство - таблица за видове държави по форма на управление	- Парламентът на Великобритания	- Въпроси и задачи - Запомнете	
	2 – Политическа карта на света	- картограми – страните от ЕС, държавите в Европа 1988, съвременна политическа на Европа	- сградата на ООН в Ню Йорк, САЩ	- Въпроси и задачи - Запомнете - Географията и предизвикателствата на живота	
	3 – Моята енциклопедия – международни организации	- картограма на първите държави в света	- скулптура пред сградата на ООН - емблемата на ООН - знаме на ЕС - седалището на СЕ в Страсбург - снимка лекар, помагач на хора от Третия свят	- интернет адреси	
	4 – Население, държавно устройство, стопанство				
Нели Христова, Калина	1- Политическа карта на света	- картограма на колониалните империи в света	- плакат на ООН за борба срещу глада - на световни и мирни	- Припомнете си - Помислете, разсъждавайте, коментирайте	

Милкова, Георги Кънев, Лиляна Кънчева				конференции-2 бр - на войници в окоп - на знамето на ЕС	- Една професия - Географията и предизвикателствата на живота
	2 – Многообразието на държавите на политическата карта на света	- о-в Исландия		- Ватикана - Белия дом - Бъкингхамският дворец	- Припомнете си - Помислете, разсъждавайте, коментирайте - Една професия
	3 – Политически калейдоскоп /урок за практическа работа/			- група Скорпиънс - гладуващи деца - рисунка за човешки права - герб на Австралия - държавен флаг на	
Росица Гайтан- джиева, Даниела Ангелова -Ганчева, Марина Йорданов а, Нели Маринова	1 – Пред съвременната политическа карта на света. Международни организации – 2 учебни часа	- схема „Видове власти” - картосхема „Страни членки на ЕС”		- Народното събрание на Република България - държавния герб на РБългария - централа и емблема на ООН в Ню Йорк САЩ - парламентите на Великобритания и САЩ	- Уведен проблемен въпрос, свързан с темата - Какво поведение ще избира - Още по темата - Любопитно - Аз мога - Постижения по темата
	2 – Ние четем политическата карта на света и разговаряме			- фиг. 88 – Забележителности и особености на някои европейски столици – 5 бр - фиг. 89 – Големи градове – 3 бр. - 3 снимки на представители на ескимоси, индианци и смесени раси	- Аз мога - Постижения по темата
	3 – Ние правим тематично обобщение – Населението на Земята и неговият живот				- Постижения по темата

Приложение № 4

Основни нови понятия по темата

Основни нови понятия по темата – съгласно учебната програма					
Авторски колективи /по азбучен ред/	политическа карта	репуб - лика	монар- хия	унитарна държава	гражданск о общество
Гайтанджиева и колектив Изд. „Д-р Иван Богоров”	x	x	x	x	x
Лазаров и колектив Изд. „Анубис”	-	-	x	не добре изяснени понятийно	
Пенин и колектив Изд. „Булвест 2000”	x	x	x	x	x
Попов и колектив Изд. „Анубис”	x	x	x	x	x
Христова и колектив Изд. „Прозорец”	x	x	x	x	x
Цанкова и колектив Изд. „Просвета”	x	x	x	x	x

Приложение № 5

**Използвани понятия в учебниците по учебния предмет
„Човекът и обществото”**

III клас		IV клас	
Авторски колектив	Използвани понятия	Авторски колектив	Използвани понятия
<u>Р. Пенин, Р. Кушева</u> ▪ Рубрика „РЕЧНИК”	Конституция	<u>Р. Пенин, Р. Кушева</u> ▪ Рубрика „РЕЧНИК”	република
▪ текстова част	Народно събрание, Министерски съвет	▪ текстова част	Конституция, Министерски съвет, Народно събрание, права на гражданите, президент
<u>С. Стоянова, Л. Манева</u> ▪ Рубрика „НОВИ ДУМИ”	търпимост, Обединена Европа, държава, Конституция, Народно събрание, Министерски съвет, политици, държавник, република	<u>С. Стоянова, Л. Манева</u> ▪ Рубрика „НОВИ ДУМИ”	монархия, гражданин, демокрация, гражданско сдружение, гражданско единство, ООН, толерантност, Съвет на Европа, НАТО
▪ текстова част	Родина, символи, граждански права, общочовешки ценности	▪ текстова част	държавен герб и символи, държавна уредба – Президент, Конституционен съд, законодателна и изпълнителна власт,

			конституционни ценности
М. Радева, М. Манева, М. Русинчовска-Мандова ▪ Рубрика „НОВИ ДУМИ”	държава, символ /на държавата/, владетел-ски род, толерантност, Конституция, Народно събрание, република, политици, министър-председател, държавници	М. Радева, М. Манева ▪ Рубрика „НОВИ ДУМИ”	гражданин, демократична държава, органи на управление на ЕС, НАТО
▪ текстова част	опозиция, Конституция и права, политики,	▪ текстова част	права на гражданите, Народно събрание, Европейска общност и ЕС

Приложение № 6

ДОИ по темата и оценка на възможността за реализацията им

<p>Стандарт 4: Проследява промените в политическата карта на света; познава основните форми на държавно устройство и управление.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обяснява какво е държава, държавна граница, форма на управление и форма на държавно устройство. 2. Обяснява какво е политическа карта и какви особености има съвременната политическа карта на света; нанася върху контурната карта избрани държави. 3. Обяснява основни черти на гражданското общество. 4. Подкрепя с примери от родната страна и родния край. 	<p>Тема: Пред съвременната политическа карта на света</p> <p>Очаквани резултати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обяснява какво е държава, държавна граница, форма на управление и форма на държавно устройство. 2. Групира държавите по: площ, брой на населението, форма на управление и форма на държавно устройство. 3. Обяснява особеностите на съвременната политическа карта на света 4. Обяснява основни черти на гражданското общество- права на човека, свобода на словото, свободни избори. 5. Назовава някои международни организации – ООН, НАТО, ЕС
---	--

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

ниво СТАНДАРТ					ниво ТЕМА					
Възможности на текстовия компонент на учебниците										
	1	2	3	4		1	2	3	4	5
Гайтанджиева	x	x	x	x	Гайтанджиева	x	x	x	x	x
Лазаров	отчасти			-	Лазаров	отчас ти	x	-	избро -ява	x
Пенин	x	x	-	x	Пенин	x	x	x	-	x
Попов	отчас ти	x	x	x	Попов	отчас ти	x	x	x	x
Христова	отчас ти	x	x	-	Христова	отчас ти	x	x	x	x
Цанкова	x	x	избро -ява	x	Цанкова	x	x	x	избро -ява	x
Възможности на извънтекстовия компонент на учебниците										
	1	2	3	4		1	2	3	4	5
Гайтанджиева	x	отчас ти	-	x	Гайтанджиева	x	-	x	-	x
Лазаров	отчас ти	x	-	-	Лазаров	отчас ти	x	x	-	x
Пенин	x	x	-	-	Пенин	x	x	x	-	x
Попов	отчас ти	x	x	-	Попов	отчас ти	x	x	x	x
Христова	-	-	x	-	Христова	отчас ти	-	-	x	x
Цанкова	x	x	x	x	Цанкова	x	x	x	x	x